

UDSKRIFT

af

Arbejdsrettens dom af 24.januar 2008

i sag nr. A2007.250:

*Landsorganisationen i Danmark
for
Fagligt Fælles Forbund, Transportgruppen
(advokat Evelyn Jørgensen)
mod
Danmarks Rederiforening
for
tankskibsrederiet herning a.s.
(advokat Pia Voss)*

og

i sag nr. A2007.255:

*Landsorganisationen i Danmark
for
Fagligt Fælles Forbund, Transportgruppen
(advokat Evelyn Jørgensen)*

mod

*Rederiforeningen for mindre Skibe
for
Rederiet C. Rousing A/S
(advokat Pia Voss)*

Dommere: Børge Dahl, formand, Per Sørensen, næstformand (retsformand), og Poul Sørensen, næstformand.

INDLEDNING

Ved denne afgørelse tages der særskilt stilling til, om Arbejdsrettens sag 2007.250 og sag 2007.255, der begge er anlagt af Landsorganisationen i Danmark for Fagligt Fælles Forbund, Transportgruppen, (3F) skal afvises.

I sag 2007.250, hvori både Danmarks Rederiforening og tankskibsrederiet herning a.s. er indklaget, har LO for 3F nedlagt følgende påstande:

tankskibsrederiet herning a.s. skal til 3F betale i alt 352.115,06 kr. med procesrente fra de enkelte beløbs forfaldstider.

tankskibsrederiet herning a.s. skal til 3F betale en efter rettens skøn fastsat bod.

Danmarks Rederiforening skal til 3F betale en efter rettens skøn fastsat bod.

I sag 2007.255, hvori både Rederiforeningen for mindre Skibe og Rederiet C. Rousing A/S er indklaget, har LO for 3F nedlagt følgende påstande:

Rederiet C. Rousing A/S skal til 3F betale i alt 24.600,49 kr. med procesrente fra de enkelte beløbs forfaldstider.

Rederiet C. Rousing A/S skal til 3F betale en efter rettens skøn fastsat bod.

Rederiforeningen for mindre Skibe skal til 3F betale en efter rettens skøn fastsat bod.

LO's påstande bygger på, at de to rederier har beskæftiget polske søfolk uden at overholde DIS-overenskomsterne, dvs. overenskomster om arbejde på skibe registreret i Danmarks Internationale Skibsregister. De pågældende søfolk har bopæl i Polen, men LO gør gældende, at DIS-overenskomsterne er områdeoverenskomster og derfor omfatter udenlandske søfolk, der er beskæftiget på danske skibe under overenskomsterne, jf. herved disses henvisning til DIS-lovens § 10, stk. 2, der er gengivet nedenfor.

Rederiforeningerne og rederierne har påstået afvisning, subsidiært frifindelse. Begrundelsen for afvisningspåstandene er, at forbundet eneste formål med sagerne er at søge DIS-lovens § 10, stk. 2, enten tilsidesat eller udvidet, og at forbundet dermed forfølger ganske samme politiske mål som i Arbejdsrettens tidligere sag 96.017, hvori Danmarks Rederiforening for DFDS A/S blev frifundet ved rettens dom af 24. april 1997 (AT 1997, s. 42), og i sag 2004.435, der blev afvist ved Arbejdsrettens dom af 27. oktober 2005 (AT 2005, s. 94).

Afvisningspåstandene er udskilt til særskilt afgørelse.

ARBEJDSRETTENS DOM AF 27. OKTOBER 2005

Sagen 2004.435 var anlagt af LO for 3F mod Rederiforeningen for mindre Skibe og et antal medlemsvirksomheder. Arbejdsrettens dom af 27. oktober 2005 er som nævnt gengivet i AT 2005, s. 94.

Uoverensstemmelsen

Under overskriften "Uoverensstemmelsen" hedder det i dommen:

"Parterne er uenige om, hvorvidt deres DIS-overenskomst, dvs. overenskomst om arbejde på skibe registrerede i Danmarks Internationale Skibsregister, gælder for polske søfarende med bopæl i Polen. Klager har begæret visse spørgsmål forelagt for EF-domstolen til præjudiciel besvarelse, jf. EF-traktatens artikel 234. Indklagede har påstået sagen afvist og protesteret mod forelæggelse af spørgsmål for EF-domstolen. Disse spørgsmål er udskilt til særskilt afgørelse."

Sagens baggrund

Dommens afsnit om sagens baggrund indeholder en gennemgang af de relevante bestemmelser i DIS-loven og en redegørelse for baggrunden for indførelsen af lovens § 10, stk. 2 og 3. Desuden er der i afsnittet redegjort for de nærmere omstændigheder ved den pågældende sag. Idet der i det hele henvises til redegørelsen i dommen, skal her alene gengives de relevante bestemmelser i DIS-loven, der lyder således:

"Kap. 1. Anvendelsesområde

§ 1. I Dansk Internationalt Skibsregister optages danske skibe

...

§ 3. Et skib, der er optaget i Dansk Internationalt Skibsregister, er berettiget til at sejle under dansk flag og er undergivet dansk ret.

...

Kap. 2. Registreringen

...

Kap. 3. Løn- og arbejdsforhold

§ 10. Kollektive overenskomster om løn- og arbejdsforhold for ansatte på skibe i dette register skal udtrykkelig angive, at de kun gælder for sådan beskæftigelse.

Stk. 2. Kollektive overenskomster som nævnt i stk. 1, der er indgået af en dansk faglig organisation, kan kun omfatte personer, som anses for at have bopæl i Danmark, eller som i medfør af indgåede internationale forpligtelser skal sidestilles med danske statsborgere.

Stk. 3. Kollektive overenskomster som nævnt i stk. 1, der er indgået af en udenlandsk faglig organisation, kan kun omfatte personer, der er med-lemmer af den pågældende organisation, eller personer, der er statsborgere i det land, hvori den faglige organisation er hjemmehørende, for så vidt de ikke er medlemmer af en anden organisation, med hvilken der er indgået overenskomst som nævnt i stk. 1.

Stk. 4. Lov om arbejdsretten finder tillige anvendelse i sager, hvor en udenlandsk faglig organisation er part.”

Det fremgår af DIS-lovens forarbejder gengivet i dommen, at meningen med loven er at give danske rederier mulighed for at ansætte udenlandske søfolk på de lønvilkår, som gælder i deres hjemlande.

Parternes påstande

Under sagen nedlagde LO for 3F påstand om, at medlemmer af Rederiforeningen for mindre Skibe skulle efterbetale manglende overenskomstmæssig løn – opgjort i henhold til DIS-overenskomsten – til de polske statsborgere med bopæl i Polen, der var beskæftiget på skibe under medlemsvirksomheder i Rederiforeningen. Desuden nedlagte LO påstand om, at såvel de pågældende medlemmer af Rederiforeningen som Rederiforeningen selv skulle betale bod til 3F.

Heroverfor påstod Rederiforeningen principalt afvisning.

Arbejdsrettens afgørelse

Arbejdsretten tog Rederiforeningens afvisningspåstand til følge med følgende begrundelse:

”Det er uden videre klart, at klagers argumentation til støtte for de nedlagte påstande er fokuseret på, at DIS-lovens § 10, stk. 2, som følge af EF-retlige krav til dansk ret enten skal forstås anderledes end fastslået ved Arbejdsrettens dom af 24. april 1997 i sag nr. 96.017 (Arbejdsretligt Tidsskrift 1997 s. 42) eller anses for at være i strid med EF-retten, og snarere er rettet mod præjudiciel forelæggelse for EF-domstolen til afgørelse heraf end mod en stillingtagen til, om sagens parter som overenskomstparter har aftalt et personelt gyldighedsområde, som går videre end, hvad der af den danske lovgiver i 1988 var tilsigtet med DIS-lovens § 10, stk. 2. Når dette sammenholdes med den manglende konkretisering i klagers påstande af, hvilke rederier der har begået hvilke overenskomstbrud udløsende hvilke efterbetalingskrav, lægger Arbejdsretten til grund, at de nedlagte påstande ikke udspringer af en sådan reel overenskomstmæssig uoverensstemmelse, som henhører under Arbejdsrettens kompetence, jf. arbejdsretslovens § 9, men tjener som facadelegitimation for klagers egentlige interesse i søgsmålet, nemlig via EF-retten at få DIS-lovens § 10, stk. 2, udvidet eller tilsidesat. Arbejdsretten finder, at et sådant søgsmål savner den overenskomstmæssige tilknytning, som

er forudsætningen for, at Rederiforeningen skal tåle at være indklaget, og at søgsmålet er omfattet af Arbejdsrettens kompetence. Arbejdsretten tager derfor indklagedes afvisningspåstand til følge.”

UOVERSTEMMELSEN I DE TO NYE SAGER

Forskellen fra 2005-sagen

Som det fremgår af Arbejdsrettens dom i 2005-sagen, var der i den pågældende sag ikke opgjort noget konkret efterbetalingskrav, og der var ikke oplyst navne på polske søfarende, der havde arbejdet på skibe i medlemsvirksomheder under Rederiforeningen. De to nye sager adskiller sig ifølge LO fra sagen i 2005 ved, at der nu foreligger det fornødne konkrete grundlag for at tage efterbetalingskravene under påkendelse. Grunden hertil er, at 3F har fået fuldmagt fra to navngivne polske søfolk til at fremsætte kravene. De pågældende søfolk rettede henvendelse til forbundet, efter at dette i polske medier havde annonceret efter polske søfolk, der havde været eller er beskæftiget på danske skibe. 3F har erklæret, at de efterbetalingsbeløb, der under disse to sager måtte blive tilkendt forbundet, fuldt ud vil blive videresendt til søfolkene.

Ingen af de to polske søfolk er eller har været medlemmer af 3F. Den ene af dem (Gorgon Sylwester) var under den første del af sin ansættelse i tankskibsrederiet herning omfattet af en virksomhedsoverenskomst mellem rederiet og den polske søfartsorganisation Seamen's and Fishermen's Trade Union Federation (SFTUF) og senere af en kollektiv overenskomst mellem Rederiforeningen og SFTUF, der afløste virksomhedsoverenskomsten. Den anden (Krzysztof Mecheda) var under sin ansættelse i rederiet C. Rousing omfattet af en kollektiv overenskomst mellem Rederiforeningen for mindre Skibe og SFTUF. I rederiforeningernes overenskomster er det anført, at de er indgået i henhold til DIS-lovens § 10, stk. 3, og omfatter menige søfolk med bopæl i Polen, der er beskæftiget på DIS-skibe.

DIS-overenskomsterne

Af indledningen til overenskomst af 23. februar 2004 mellem Danmarks Rederiforening og Sømændenes Forbund i Danmark fremgår, at overenskomsten ”er gældende for tjeneste i skibe registreret i Dansk Internationalt Skibsregister (DIS) – jfr. DIS-lovens § 10, stk. 2.” Overenskomstens § 1 D, stk. 1, lyder således:

”I et skib med besætning omfattet af denne overenskomst forhryres ikke – til såvel befarende som ubefarende stillinger – med ens kvalifikationskrav menige udlændinge på ringere vilkår end den i henhold til DIS-lovens § 10, stk. 2 nævnte personkreds om bord.”

I § 1 i DIS Coaster overenskomst af 1. juli 2004 mellem Rederiforeningen for mindre Skibe og Sømændenes Forbund i Danmark er der henvist til DIS-Hovedaftale af 12. december 1989 med protokol af 24. oktober 1996. Hovedaftalen er indgået mellem bl.a. de to rederiforeninger i denne sag

og de traditionelle danske søfartsorganisationer med undtagelse af 3F. Hovedaftalens punkt 2 lyder således:

”Parterne (er) enige om, at parternes DIS-overenskomst og DIS-hovedaftale er gældende som minimum for alle søfarende, der er omfattet af DIS-lovens § 10, stk. 2, indenfor kategorierne faglærte/befarne/ubefarne skibsassistenter/matroser, skibsassistent-elever og ufaglært kabys-/cateringspersonale.

I det enkelte skib forhyres menigt mandskab efter samme overenskomst.

Rederierne forpligter sig til at instruere skibsføreren om at sørge for, at samtlige søfarende indenfor de nævnte kategorier bliver indmeldt i en statsanerkendt arbejdsløshedskasse.”

FORKLARING

Henrik Berlau, der er forretningsfører i 3F, har forklaret bl.a., at forbundet på baggrund af bemærkningen i Arbejdsrettens dom i 2005-sagen om, at kravene i sagen ikke var nærmere konkretiseret, besluttede at få kontakt med polske søfarende, der har været eller er beskæftiget på danske skibe. Annonceringen skete efter forslag fra en polsk fagforening, som 3F samarbejder med. Der kom mange henvendelser fra polske søfolk, og 3F valgte at føre sag for de to søfolk, der er omfattet af disse to sager. Teoretisk set kunne de godt blive medlemmer af 3F, men det ville ikke have meget formål, da forbundet ikke er i stand til at skaffe dem det afgørende, nemlig dækning under en dansk overenskomst. Siden gennemførelsen af DIS-loven i 1988 har det været Sømændenes Forbunds opfattelse, at EU-landenes søfolk, der arbejder på danske skibe, bør aflønnes efter dansk overenskomst og derfor ikke være omfattet af DIS-loven. Spørgsmålet er dog først blevet rigtigt aktuelt efter optagelsen af navnlig Polen og de baltiske lande i EU. Forbundet har hele tiden vidst, at rederiforeningerne har en anden opfattelse.

PARTERNES ARGUMENTER

Rederierne har til støtte for påstandene om afvisning gjort gældende, at disse to sager er af arbejdsmarkedspolitisk karakter og ikke angår en arbejdsretlig uoverensstemmelse, der er omfattet af Arbejdsrettens kompetence. Der er ingen reel uoverensstemmelse mellem parterne om, at DIS-overenskomster alene omfatter personer med bopæl i Danmark. Det spørgsmål, LO ønsker afgjort, er tidligere afgjort af Arbejdsretten ved dommene af 24. april 1997 og 27. oktober 2005. Allerede i dommen fra 1997 blev det udtrykkeligt udtalt, at DIS-lovens § 10, stk. 2, kun omfatter ”personer, som kan anses for at have bopæl i Danmark.” Ved dommen blev Danmarks Rederiforening for DFDS A/S frifundet for LO’s og Restaurations- og Bryggeriarbejderforbundets påstande om efterbetaling i henhold til overenskomsten mellem DFDS og RBF og om bod for overenskomstbrud. LO gør under disse to nye sager gældende, at Arbejdsretten kan tage stilling til DIS-overenskomsternes personelle gyldighedsområde, men i kraft af henvisningen til DIS-lovens § 10, stk. 2, er anvendel-

sesområdet netop defineret i § 10, stk. 2. LO's eneste formål med søgsmålet er således at søge DIS-lovens § 10, stk. 2, enten tilsidesat eller udvidet, dvs. samme formål som i de to tidligere sager. En stillingtagen til loven må derfor i givet fald ske ved de almindelige domstole med et ministerium som rette sagsøgte, jf. herved også Arbejdsrettens dom af 19. april 2001 i sag 2000.351 (AT 2001, s. 20).

Den eneste forskel fra de to tidligere sager er, at forbundet nu har indhentet fuldmagt fra de to polske søfolk, men dette udgør ikke nogen reel forskel og kan således ikke begrunde et andet udfald end tidligere. Også den omstændighed, at de to søfolk ikke er medlemmer af 3F, bevirker, at Arbejdsretten ikke kan tage stilling til deres krav, der må henvises til de almindelige domstole. Forbundet overser tillige, at de to søfolk er omfattet af andre overenskomster, der er indgået i medfør af DIS-lovens § 10, stk. 3.

Hvad angår LO's krav om, at spørgsmålet om DIS-lovens overensstemmelse med EU-retten bør forelægges præjudicielt for EF-domstolen, har Rederiforeningen anført, at DIS-loven har været gældende i ca. 20 år, og at EU-retten ikke beskytter kollektive rettigheder, men individuelle rettigheder. En forelæggelse for EF-domstolen vil derfor ikke kunne frembringe noget nyt ved vurderingen af den kollektive DIS-overenskomst. I øvrigt var spørgsmålet om forelæggelse for EF-domstolen også fremme både i sagen i 1997, hvor retten afviste at tage LO's anmodning herom til følge, og i sagen i 2005.

LO har anført, at Arbejdsrettens bemærkning i 2005-dommen – hvorefter LO's egentlige interesse i søgsmålet i den sag var via EF-retten at få DIS-lovens § 10, stk. 2, udvidet eller tilsidesat – bl.a. skal ses i sammenhæng med den foregående bemærkning om, at der ikke i sagen var ”konkretisering i klagers påstande af, hvilke rederier der har begået hvilke overenskomstbrud udløsende hvilke efterbetalingskrav”. På den baggrund tog 3F efter dommen det naturlige skridt at annoncere i polske aviser efter søfolk, der havde været eller er beskæftiget på danske skibe. Annonceringen resulterede i mange henvendelser, og med opgørelsen af de to fuldmagtsgiveres krav har LO nu konkretiseret og dokumenteret Rederiforeningernes overenskomstbrud og efterbetalingskravene. 3F har som overenskomstpart ikke andre muligheder for en retlig prøvelse af lønkravene i henhold til overenskomsterne end at føre disse to sager mod Rederiforeningerne og de pågældende rederier. Det faktum, at der er politisk og juridisk uenighed om rækkevidden af DIS-lovens § 10, stk. 2, kan ikke afskære adgangen til retlig prøvelse. Formålet med sagerne er således ikke at få ændret lovgivningen, men at få fastslået overenskomsternes personelle gyldighedsområde.

LO har endvidere anført, at sagen ikke angår overenskomstfortolkning, men rækkevidden af DIS-lovens § 10, stk. 2, under iagttagelse af EF-traktatens art. 39, stk. 2. Selv om overenskomsterne fortolkes således, at de alene omfatter personer med bopæl i Danmark, er der grundlag for under en prøvesag at få taget stilling til, om et sådant vilkår er gyldigt, jf. traktatens art. 39, stk. 2, der er direkte anvendelig og også binder private parter. En sådan prøvelse skal foretages, hvad enten sagen behandles i Arbejdsretten eller i andet forum. Arbejdsrettens kompetence gælder også, hvor der forudsættes en fortolkning af DIS-lovens § 10, stk. 2, som den relevante lovbestemmelse.

1997-dommen har ikke retskraft for de nu anlagte sager, da parterne i sagen i 1997 og parterne i denne sag ikke er de samme. Desuden må 1997-dommens prædikatsværdi i dag anses for at være stærkt begrænset. Dels blev afgørelsen om DIS-lovens § 10, stk. 2, truffet uden præjudiciel forelæggelse for EF-domstolen, dels er der siden sket en udvikling i retstilstanden, ikke mindst i EF-domstolens praksis, der nu gør en forelæggelse aktuel.

LO har endelig anført, at efterbetalingskravene ikke kan afvises med den begrundelse, at de to polske søfolk ikke er medlemmer af 3F, allerede fordi 3F har erklæret, at efterbetalingsbeløbene i givet fald vil tilgå søfolkene.

ARBEJDSRETTENS BEGRUNDELSE OG KONKLUSION

Arbejdsrettens afvisning af sagen i 2005 var begrundet med, at ”de nedlagte påstande ikke udspringer af en sådan reel overenskomstmæssig uoverensstemmelse, som henhører under Arbejdsrettens kompetence, jf. arbejdsretslovens § 9, men tjener som facadelegitimation for klagers egentlige interesse i søgsmålet, nemlig via EF-retten at få DIS-lovens § 10, stk. 2, udvidet eller tilsidesat”. Et sådant søgsmål savnede den overenskomstmæssige tilknytning, som var forudsætningen for, at Rederiforeningen skulle tåle at være indklaget. Arbejdsretten finder, at begrundelsen i 2005-dommen fortsat er fuldt gældende. Den omstændighed, at der nu – som det eneste nye i forhold til sagen i 2005 – foreligger fuldmagter fra to polske søfolk, kan ikke føre til en anden vurdering af Arbejdsrettens kompetence med hensyn til DIS-lovens § 10, stk. 2. En sag, der som de foreliggende har til formål at få udvidet eller tilsidesat 10, stk. 2, må derfor anlægges mod den danske stat – i form af det kompetente ministerium – ved de almindelige domstole.

Herefter tages Rederiforeningernes afvisningspåstande til følge.

THI KENDES FOR RET:

Disse to sager afvises.

Klager, Landsorganisationen i Danmark, skal betale 4.000 kr. i sagsomkostninger til Arbejdsretten.

Børge Dahl

Per Sørensen

Poul Sørensen